

REUZENSTOET EN REUSKENS VAN BORGERHOUT

Dries Luyten - Reuskens van Borgerhout stoet 309 (2021)
Stad Antwerpen - Reuzenstoet trekt door straten van Borgerhout

De **Borgerhoutse Reuzenstoet** vindt haar oorsprong in de zogenaamde '**Repelkermis**', een volksfeest dat sinds 1536 jaarlijks plaatsvindt. In 1712 besloten de Borgerhoutenaars deze kermis op te luisteren met fantasiefiguren – de dwergreuzen 'Reus', 'Reuzin', 'Kinnebaba' en 'Dolfijn', wat het begin markeerde van de Borgerhoutse Reuzenstoet zoals we die vandaag kennen.

Vele eeuwen later blijkt de volkse traditie nog steeds springlevend. De ommeegang van de reuzen brengt vandaag vele duizenden toeschouwers op de been en is een jaarlijks hoogtepunt op de Borgerhoutse kalender. Nochtans zag het er lange tijd naar uit dat de traditie ten dode was opgeschreven. Belangrijke demografische en culturele evoluties hadden een grote impact op het gemeenschapsleven in Borgerhout, en de jaarlijkse Reuzenstoet als speerpunt van dat gemeenschapsleven deelde mee in de klappen.

Het keerpunt kwam in 2012 toen de Borgerhoutse Reuskens hun 300e verjaardag vierden. De verjaardag was een uitgelezen kans om de bijna ziertogende traditie nieuw leven in te roepen.

De belangrijkste uitdaging bestond er echter in om de Borgerhoutse Reuzenstoet opnieuw betekenisvol te maken voor de Borgerhoutenaar. Want de reeds vermelde demografische en culturele transitie die Borgerhout doormaakte zorgde ervoor dat veel inwoners de Reuzen simpelweg niet kenden. Uitgekiende communicatie- en promoacties moesten ervoor zorgen dat de Reuskens opnieuw zichtbaar werden in het Borgerhoutse gemeenschapsleven.

Een weloverwogen keuze was het **meer zichtbaar maken van de Reuzen** in het openbare leven van Borgerhout. De Reuskens, die tot dan toe enkel tijdens de jaarlijkse stoet uitreden, namen voortaan ook deel aan de Borgerhoutse evenementen en hoogdagen. Actes de présence tijdens de jaarlijkse nieuwjaarsdrink of bij de Reuzenloop, een jaarlijkse 'urban trail' door de Borgerhoutse straten, droegen in sterke mate bij tot hun toenemende bekendheid en evenementwaarde en zorgden ervoor dat ze meer en meer uitgroeiden tot **ambassadeurs** van het Borgerhoutse gemeenschapsleven (wanneer de Reuskens buitenkomen is 't feest!).

Eén uitdaging was de traditie terug betekenis en bekendheid te geven onder de Borgerhoutenaars. Maar een stap verder was de uitdaging om de Borgerhoutenaar ook deelhebber en eigenaar te maken van dit erfgoed, zodat de traditie duurzaam kon worden ingebed in het Borgerhoutse weefsel.

Om dit te bewerkstelligen werd volop de kaart van **co-creatie en participatie** getrokken. In samenwerking met Borgerhoutse jongerenorganisaties werden oude praalwagens die compleet waren verwaarloosd, volledig gerestaureerd. Verenigingen, scholen en sportclubs werden opgeroepen om hun eigen reus te maken en verbeelding te geven aan hun collectieve gemeenschap. Een oproep waar massaal gehoor aan werd gegeven: meer dan 50 reuzen zagen het levenslicht. Een nieuw elan werd tastbaar in de straten van Borgerhout. De Reuzenstoet was terug tot leven gekomen.

Om de hernieuwde energie te kanaliseren en katalyseren werd in de nasleep van de jubileumeditie de **Reuzen vzw** opgericht. Deze vrijwilligersorganisatie neemt sindsdien de organisatie van de Reuzenstoet op zich, en trekt daarbij telkens opnieuw vol de kaart van co-creatie en participatie. Elk jaar worden nieuwe verenigingen en organisaties aangemoedigd om hun verhaal en identiteit te verbeelden aan de hand van hun eigen Reus, waarbij ze begeleiding krijgen van de vzw gedurende het hele maakproces. Op die manier kregen de voorbije jaren tientallen gemeenschappen in Borgerhout de kans zich op een laagdrempelige en authentieke manier te tonen in de jaarlijkse stoet; een hoogdag waarop de verschillende gemeenschappen zichzelf én elkaar fêteren.

Naast de bouw van eigen reuzen initieert de vzw nog tal van andere inspirerende initiatieven. De **scholenwerking** werd in de loop der jaren uitgebreid. Ondertussen worden 2 op de 3 Borgerhoutse scholen bereikt die met al hun leerlingen die in het eerste leerjaar zitten deelnemen aan een speurtocht naar Reus Kapertein, de ontdekker van de reuzenwereld. Via speelse en muzikale opdrachten in het Boelaerpark ontdekken ze waar deze goedgehartige reus opgesloten zit zodat ze hem kunnen bevrijden. Op die manier worden de kinderen op een interactieve en plezierige manier betrokken bij het reuzenproject.

Dankzij al deze elementen is de Reuzen vzw er in geslaagd een klassiek Vlaamse volkstraditie te transformeren en te hertalen naar de grootstedelijke maatschappelijke context van vandaag, zonder in te boeten op oorspronkelijkheid of authenticiteit. De Reuzenstoet is een voorbeeld van uitwisseling en verbinding tussen culturen en gemeenschappen en levert het bewijs dat immaterieel erfgoed een belangrijke hefboom kan zijn voor de betrokkenheid tussen generaties en gangmaker voor 'community building' in een brede - maar ook gefragmenteerde - gemeenschap.

INZENDER

Koen Lamberts
De Reuzen vzw
<http://www.reuskens.be>

LOCATIE

Borgerhout

PERIODE

jaarlijks in september

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#feest #stoet